

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Cyflawni ein llwybr carbon isel hyd at 2030

Ymgynghoriad – Fersiwn ar gyfer pobl ifanc

Mae'r ddogfen ymgynghori lawn ar gael yn

<https://beta.llyw.cymru/llwybr-carbon-isel-i-gymru>

Yr her... a'r cyfle

Mae newid yn yr hinsawdd yn un o'r heriau mwyaf sy'n wynebu'r byd. Mae llawer o'r pethau rydyn ni'n ei wneud – fel cael lifft i'r ysgol, gwresogi ein cartrefi a chynhyrchu bwyd – yn creu carbon deuocsid a nwyon tŷ gwydr eraill. Erbyn hyn, mae tystiolaeth wyddonol gadarn yn nodi bod y nwyon hyn yn effeithio ar ein hinsawdd a bod hyn yn gwneud ein tywydd yn fwy eithafol ac yn fwy anodd ei ragweld. Mae pethau fel tywydd poeth, stormydd a llifogydd yn effeithio ar ein hiechyd, ar ein cartrefi ac ar ein heconomi. Felly rhaid i ni leihau faint o'r nwyon hyn rydyn ni'n eu creu.

Nid ni ydy'r unig wlad sy'n gwneud hyn: mae gwledydd ar draws y byd yn cydnabod bod lleihau nwyon tŷ gwydr nid yn unig yn lleihau effaith tywydd eithafol yn y dyfodol, ond hefyd yn arwain at fanteision fel aer a dŵr glanach, a gwell iechyd. Mae'r gwledydd hyn yn newid ac yn buddsoddi mewn ffyrdd glanach o gynhyrchu ynni, systemau trafnidiaeth a ffyrdd mwy effeithlon o fyw.

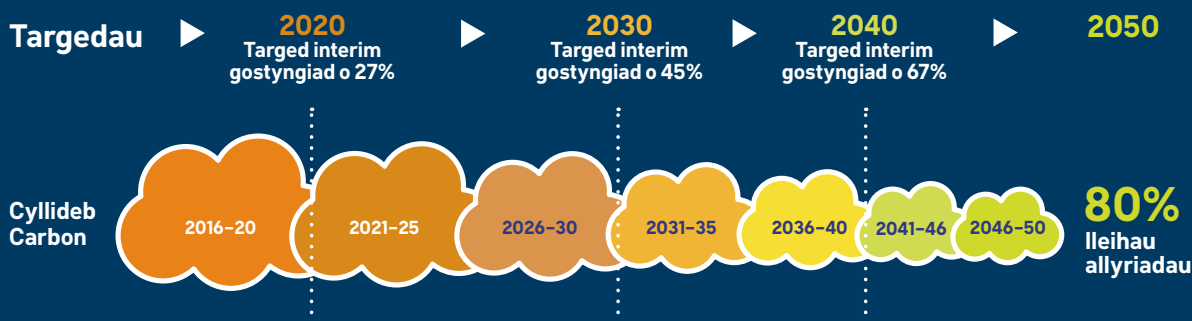
Gall pob un ohonom helpu i leihau nwyon tŷ gwydr ac osgoi'r effeithiau gwaethaf oherwydd rydyn ni i gyd yn gwneud dewisiadau bob diwrnod ynghylch sut rydyn ni'n teithio, beth rydyn ni'n ei fwyta ac a ydyn ni am ailgylchu ein gwastraff.

At beth rydyn ni'n ei anelu?

Yn ôl yr arbenigwyr, rhaid i ni leihau nwyon tŷ gwydr **o leiaf 80% yn 2050** i osgoi'r effeithiau gwaethaf. Rydyn ni wedi penderfynu gosod nifer o dargedau i'n helpu ni i gyrraedd hynny, gan gynnwys targed i leihau ein nwyon tŷ gwydr **45%** erbyn 2030. Byddwn yn gofyn i'r Cynulliad Cenedlaethol gadarnhau'r targedau hyn yn nes ymlaen eleni.

Rydyn ni wedi bod yn ceisio lleihau'r nwyon hyn ers tro yn barod, ac rydyn ni wedi llwyddo i'w cwtogi o **tua 15%**. Nawr, rhaid i ni feddwl am sut mae lleihau'r nwyon hyn **30% arall** dros y deng mlynedd nesaf fwy neu lai.

Ein syniadau ar gyfer cyrraedd targed 2030

Bydd yn rhaid i eraill wneud rhai pethau, er enghraifft, syniad Llywodraeth y DU i roi'r gorau'n raddol i ddefnyddio ceir sy'n llosgi tanwyddau ffosil. Ond, mae llawer o bethau y gall Llywodraeth Cymru eu gwneud hefyd. Rydyn ni wedi rhestru ein syniadau isod, a byddem yn falch o glywed eich barn.

Pŵer

Mae **bron i 35%** o'n nwyon tŷ gwydr yn dod o losgi tanwyddau ffosil i gynhyrchu ynni. Mae gorsaf bŵer glo fawr yn Aberddawan yn agos at Caerdydd a gorsaf bŵer nwy fawr ym Mhenfro. Mae un o'n syniadau yn ymwneud â rheoli pa bryd rydyn ni'n cymryd tanwyddau ffosil o'r ddaear yn y lle cyntaf. Rydyn ni hefyd am i lawer mwy o ynni ddod o ffynonellau adnewyddadwy, fel paneli solar a thyrbinau gwynt, ac i bobl leol gael mwy o berchnogaeth dros y rhain. Bydd hyn yn lleihau nwyon tŷ gwydr ac yn dod â chymunedau lleol at ei gilydd.

Trafnidiaeth

Mae nwyon tŷ gwydr yn cael eu cynhyrchu pan fyddwn ni'n llosgi tanwyddau ffosil i symud pobl a nwyddau hefyd - mae hyn yn cyfrif am **tua 15% o'r cyfanswm**. Rydyn ni am wneud cerdded a seiclo yn haws, a gwneud bysiau a thacsis yn ddi-garbon. Rydyn ni hefyd am ddatblygu rhwydwaith gwefru ar gyfer cerbydau trydan ac annog pobl i newid eu cerbyd petrol neu ddisel am un trydan. Bydd y syniadau hyn yn lleihau nwyon tŷ gwydr ac yn gwella ansawdd aer a'n hiechyd.

Adeiladau

Mae **tua 10%** o'n nwyon tŷ gwydr yn dod o wresogi a goleuo ein cartrefi. Rydyn ni'n ystyried gosod safonau effeithlonrwydd ynni uwch ar gyfer adeiladau newydd a phrosiectau adnewyddu. Mae llawer iawn o'n tai yn eithaf hen, a gall fod yn anodd eu cadw'n gynnes. Felly, un o'n syniadau ydy helpu pobl i newid eu cartrefi i'w gwneud yn gynhesach, yn fwy cyfforddus ac yn rhatach i'w rhedeg. Gallai hyn gynnwys pethau fel inswleiddio waliau a gosod mesurau atal drafftiau ar y ffenestri. Bydd hyn yn lleihau nwyon tŷ gwydr a biliau ynni. Rydyn ni hefyd am wneud ein hadeiladau'n fwy cynaliadwy i ddechrau, drwy feddwl am ble gallwn ni ddefnyddio pren o Gymru a deunydd eraill pan fyddwn ni'n eu hadeiladu.

Amaethyddiaeth, tir a gwastraff

Mae sut rydyn ni'n cynhyrchu bwyd yn cyfrif am **tua 10%** o'n nwyon tŷ gwydr, ac mae cig fel cig eidion a chig oen yn creu mwy na ffrwythau a llysiau. Mae ein tir – boed yn laswelltir, yn gnydau neu'n goedwig – yn amsugno nwyon tŷ gwydr o'r aer felly rydyn ni am blannu llawer mwy o goed a rheoli ein mawndir yn well. Mae nifer fechan o nwyon tŷ gwydr yn dod o dirlenwi – tua 2%. Un o'n syniadau ydy helpu'r economi drwy ddefnyddio rhagor ar y pethau rydyn ni'n eu taflu er mwyn creu cynnyrch newydd. Economi gylchol yw hwn. Bydd hyn yn lleihau nwyon tŷ gwydr ac yn creu swyddi newydd.

Technoleg

Rydyn ni am ddefnyddio syniadau a thechnoleg newydd a chyffrous i'n helpu ni i leihau nwyon tŷ gwydr. Un o'n syniadau ydy edrych yn fwy manwl ar sut gallwn ni ddefnyddio technoleg o bosibl i ddal nwyon tŷ gwydr wrth iddyn nhw gael eu cynhyrchu mewn gorsafoedd pŵer a gweithfeydd diwydiannol mawr a'u dal o dan y ddaear. Bydd yn rhaid i ni wneud hyn, yn ôl yr arbenigwyr, os ydyn ni am gyrraedd y targed o **80% erbyn 2050**.

Busnes a sgiliau

Bydd rhoi'r syniadau hyn ar waith yn golygu newidiadau mawr i'n heconomi. Rydyn ni am sicrhau bod busnesau yn lleihau eu nwyon tŷ gwydr a'u helpu i fanteisio ar y cyfleoedd a fydd ar gael. Rydyn ni hefyd am helpu pobl i feithrin y sgiliau newydd y bydd eu hangen arnyn nhw wrth i'r swyddi newid.

Beth ydych chi'n meddwl am ein syniadau?

Cwblhewch ein harolwg byr yn

www.smartsurvey.co.uk/s/pi-llwybr-carbon-isel-2030/.

